

ΠΟΤΕ ΠΑΡΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΝΑΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ;

*Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
στο Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Το τελευταίο διάστημα όλο και περισσότεροι συνειδητοποιούν ότι ο ορυμαγδός των σκανδάλων που ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μας, χωρίς να είναι πλέον δυνατή η απόκρυψη ή η υποτίμησή τους, έχει έναν κεντρικό πολιτικό υπεύθυνο, που δεν είναι άλλος από τον ίδιο τον πρωθυπουργό. Έχει δηλαδή καταστεί αναμφισβήτητο, για όποιον διαθέτει κοινή λογική, ότι δεν πρόκειται για σκάνδαλα του «βαθέος κράτους», όπως ισχυρίζεται παραπλανητικά (χρησιμοποιώντας έναν όρο που αποκήρυσσαν μετά βδελυγμίας τα δημοσιογραφικά εξαπτέρυγά του...) αλλά σκάνδαλα μιας προσωποπαγούς εξουσιαστικής δομής, που οικοδομήθηκε ευθύς εξ αρχής για την εξυπηρέτηση ιδιοτελών πολιτικών συμφερόντων (που ενδέχεται μάλιστα να αποδειχθεί, εάν κάποτε υπάρξει πραγματικά ανεξάρτητη δικαστική έρευνα, ότι δεν ήταν μόνο πολιτικά...).

Πρόκειται για το διαβόητο πλέον και σε κάθε περίπτωση ψευδεπίγραφο «επιτελικό κράτος», το οποίο, στελεχωμένο μόνο με εμπίστους, αφ' ενός μεν υποκατέστησε πλήρως την κυβέρνηση (που ασκεί κατά το Σύνταγμα, με συντονισμό απλώς του πρωθυπουργού, την εκτελεστική εξουσία), αφ' ετέρου δε οδήγησε σε πλήρη αδρανοποίηση (και αφωνία...) όλα τα συλλογικά όργανα της Νέας Δημοκρατίας.

Αυτό λοιπόν το υπερπρωθυπουργείο, το οποίο σταδιακά μετεξελίχθηκε σε «καθεστώς» (παράγοντας αντίστοιχες νοοτροπίες και συμπεριφορές...), όχι μόνο αποτέλεσε την κύρια αιτία για την αλλοίωση του κοινοβουλευτικού συστήματος, την δραματική υποβάθμιση του κράτους δικαίου και την ασφυκτική χειραγώγηση της Δικαιοσύνης (πάγια πρακτική της συγκεκριμένης πολιτικής οικογένειας...) αλλά και αποτέλεσε ένα νέο –εκσυγχρονισμένο...– άντρο πελατειασμού, διαφθοράς και διαπλοκής, που ευθύνεται για την παραγωγή όλων των σημαντικών σκανδάλων, με αιχμή του δόρατος τις υποκλοπές, τα Τέμπη, τον ΟΠΕΚΕΠΕ και την σωρεία απευθείας αναθέσεων σε ημετέρους.

Με αυτά τα δεδομένα, το κύριο αίτημα της αντιπολίτευσης δεν πρέπει να είναι η προκήρυξη εκλογών (που ενδέχεται να λειτουργήσουν και σαν κολυμβήθρα του Σιλβάμ...) αλλά η πραγματική ανάληψη της πολιτικής ευθύνης για τα σκάνδαλα, η οποία ανήκει προεχόντως (αντικειμενικά και εις ολόκληρον) στον ίδιο τον πρωθυπουργό. Μια τέτοια δε ανάληψη δεν σημαίνει ούτε εξιλαστήρια θύματα και αποδιοπομπαίους τράγους ούτε άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε (όπως η πομφόλυγα για το ασυμβίβαστο υπουργικής και βουλευτικής ιδιότητας...). Σημαίνει ατομική παραίτηση. Αυτό έκανε ο Νίξον στις ΗΠΑ, ο Μπραντ στην Γερμανία, ο Κούρτς στην Αυστρία, ο Τζόνσον στην Αγγλία και ο Κόστα στην Πορτογαλία, ακόμη και για πολύ λιγότερο σημαντικούς λόγους (ο τελευταίος μάλιστα για μια απλή συνωνυμία με εμπλεκόμενο σε σκάνδαλο...). Από εκεί και πέρα, βέβαια, είναι θέμα της κυβερνητικής πλειοψηφίας να αποφασίσει αν η παραίτηση αυτή θα οδηγήσει σε απλή αντικατάστασή του ή σε εκλογές....

Θέλω να τονίσω, πάντως, ότι και από μόνο του το σκάνδαλο των υποκλοπών θα καθιστούσε, σε οποιαδήποτε προηγμένη δημοκρατικά χώρα, την παραίτηση του πρωθυπουργού αυτονόητη, διότι είναι αναμφίλεκτο πλέον ότι αυτός ενορχήστρωσε προσωπικά –σε «επιτελικό» επίπεδο...– μία τόσο εκτεταμένη παραβίαση της ιδιωτικότητας πολιτικών, δημόσιων λειτουργών και πολιτών (αφήνοντάς τους, μάλιστα, έκθετους σε διαρκή εκβιασμό...), που μόνο σε ολοκληρωτικά καθεστώτα συναντούμε...

Όταν πρωτοαποκαλύφθηκε το σκάνδαλο, είχα απευθύνει επανειλημμένα, σε σχετικές εκδηλώσεις αλλά και στον Τύπο, το απλό ερώτημα: *στις πόσες υποκλοπές καίγεται ένας πρωθυπουργός, ο οποίος όχι μόνον υπήγαγε την ΕΥΠ στην αποκλειστική αρμοδιότητά του (αναθέτοντας την λειτουργία της στον ανιψιό του, σε έναν φίλο του που δεν είχε τα προσόντα και σε μια εισαγγελέα-τροχονόμο) αλλά και την συνέδεσε, εν είδει συγκοινωνούντων δοχείων, με παρακρατικές παρακολουθήσεις;*

Τότε, βέβαια το κλίμα ήταν διαφορετικό. Από την μία η ΕΡΤ και τα ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα –με ελάχιστες εξαιρέσεις– υπηρετούσαν τυφλά την κυβερνητική προπαγάνδα και επέβαλλαν συνολική omertà, αποκλείοντας κάθε επικριτική άποψη... Από την άλλη

η ηγεσία της Πολιτικής Δικαιοσύνης (πρόεδρος και –ιδίως– εισαγγελέας του Αρείου Πάγου) αρνείτο –έως πρόσφατα μάλιστα...– κάθε έλεγχο, συμπεριφερόμενη εν πολλοίς σαν προέκταση της κυβέρνησης. Αλλά και η τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας (και πρώην Πρόεδρος του ΣτΕ...) δεν στάθηκε δυστυχώς στο ύψος των περιστάσεων, καθώς αρκέσθηκε σε μερικές γενικόλογες κοινοτυπίες, με εμφανή την μέριμνα να μην δυσαρεστήσει τον οφθαλμοφανώς παρεκτραπέντα πρωθυπουργό (κάτι που τόλμησαν πχ, όταν χρειάστηκε, οι Πρόεδροι της Ιταλίας Ναπολιτάνο και Ματαρέλα...). Όσο δε για την κυβερνητική πλειοψηφία, οι πολιτικές απρέπειες που διαπράχθηκαν σε βάρος όσων ασκούσαν τον προσήκοντα έλεγχο θα αφήσουν ανεξίτηλο στίγμα ευτελισμού των αντιπροσωπευτικών μας θεσμών. Τέλος, και στον χώρο της επιστήμης περίσσευαν ο κομφορμισμός και οι προσωπικές ατζέντες, ιδίως σε αυτούς που σήμερα, καθυστερημένα ή/και εκδικητικά, ξιφουλκούν κατά του πρωθυπουργού... Απόρροια δε αυτού του κλίματος ήταν και το ότι ο άμεσα εμπλεκόμενος Νίκος Ανδρουλάκης, παρότι κινήθηκε υποδειγματικά σε δικαστικό επίπεδο, δεν τολμούσε ούτε καν να ψελλίσει το αίτημα της παραίτησης του πρωθυπουργού (μην τυχόν και τον κατηγορήσουν ότι συμπλέει με άλλους αρχηγούς της αντιπολίτευσης...).

Ευτυχώς όμως υπάρχουν και αυτοί που αντιστέκονται, αυτοί που επιμένουν... Η υποδειγματική θεσμική στάση δύο Ανεξάρτητων Αρχών (και προσωπικά του Χρήστου Ράμμου), η θαρραλέα και ανεξάρτητη ερευνητική δημοσιογραφία, που τεκμηρίωσε με τεράστιο προσωπικό κόστος το ελληνικό Watergate, η αποφασιστικότητα των ελάχιστων θυμάτων που ακολούθησαν την δικαστική οδό –ενώ η συντριπτική πλειονότητά τους εκτίθεται ανεπανόρθωτα...– αλλά και ένα ταπεινό Πρωτοδικείο, που έβαλε τα γυαλιά στην ηγεσία της Πολιτικής Δικαιοσύνης, έσωσαν την τιμή της Ελληνικής Δημοκρατίας και έδειξαν τον δρόμο όχι μόνο για την ποινική διερεύνηση όλων των πτυχών του σκανδάλου αλλά και για την πολιτική κάθαρση ...